

PRESSITEADE nr 119/22

Luxembourg, 7. juuli 2022

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-576/20 | Pensionsversicherungsanstalt (välismaal täitunud lapsekasvatatusperioodid)

Vanaduspensioni arvutamisel tuleb võtta arvesse teistes liikmesriikides täitunud lapsekasvatatusperioode

Euroopa Kohus kinnitas oma kohtupraktikat, millest ilmneb, et pensioni maksuma kohustatud liikmesriik peab võtma arvesse laste kasvatamise aega, kui see on ainus riik, kus pensionisaaja on töötanud ja kindlustusmaksed tasunud nii enne kui ka pärast elama asumist teise liikmesriiki, kus ta pühendus oma laste kasvatamisele

Pärast Austrias füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist asus CC 1987. aasta novembris elama Belgiasse, kus tal sündis esimene laps 5. detsembril 1987 ja teine laps 23. veebruaril 1990. Alates esimese lapse sünnist pühendus ta oma laste kasvatamisele, ilma et oleks töötanud, kindlustusperioode omandanud või laste kasvatamise eest hüvitist saanud. Samamoodi oli asi Ungaris, kus ta elas 1991. aasta detsembris.

Pärast 1993. aasta veebruaris Austrias naasmist pühendus CC taas laste kasvatamisele 13 kuu jooksul, olles samal ajal siiski kohustuslikult kindlustatud ja tehes sissemakseid Austria sotsiaalkindlustusskeemi. Seejärel töötas ta selles liikmesriigis kuni pensionile jääamiseni ja tegi seal sissemakseid.

Ta esitas vanaduspensioni taotluse Austria pensioniametile, kes tunnustas 29. detsembri 2017. aasta otsusega tema õigust saada vanaduspensioni. Austrias täitunud lapsekasvatatusperioodid võrdsustati kindlustusperioodidega ja neid võeti tema pensioni arvutamisel arvesse. Belgias ja Ungaris täitunud lapsekasvatatusperioode seevastu arvesse ei võetud.

CC vaidlustas selle otsuse, väites, et teistes liikmesriikides täitunud lapsekasvatatusperioodid tuleb liidu kodanike vaba liikumise õiguse kehtestanud ELTL artiklist 21 lähtudes võrdsustada kindlustusperioodidega, sest ta oli töötanud ning oli kindlustatud Austria sotsiaalkindlustusskeemis nii enne kui ka pärast neid perioode.

Pärast tema apellatsioonkaebuse rahuldamata jätmist esitas CC kassatsioonkaebuse Oberster Gerichtshofile (Austria kõrgeim üldkohus). Kuna sellel kohtul oli kahtlusi seoses teistes liikmesriikides täitunud lapsekasvatatusperioodide arvessevõtmisega vanaduspensioni arvutamisel, palus ta Euroopa Kohtul tõlgendada liidu teisese õiguse sätet¹, mis on selles asjas ajaliselt kohaldatav. Nimelt ei ole välistatud, et see säte on ainus, mis näeb ette niisuguse arvessevõtmise tingimused, ning CC ei vasta neile tingimustele, sest ta ei töötanud ega tegelenud ettevõtlusega Austrias kuupäeval, mil algas esimene lapsekasvatatusperiood.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord (ELT 2009, L 284, lk 1), artikli 44 lõige 2. Selle artikli „Lapse kasvatamise aja arvessevõtmine“ lõikes 2 on sätestatud, et kui määruse nr 883/2004 II jaotise kohaselt pädeva liikmesriigi õigusaktides ei võeta arvesse lapse kasvatamise perioodi, on selle liikmesriigi asutus, kelle õigusaktid olid vastavalt määruse nr 883/2004 II jaotisele kohaldatavad asjaomase isiku suhtes sel põhjusel, et isik töötas või tegeles ettevõtlusega kuupäevani, mil nende õigusaktide alusel algas lapse kasvatamise periood, mida asjaomase lapse puhul arvesse võetakse, jätkuvalt kohustatud arvestama seda perioodi lapse kasvatamise perioodina tema kohaldatavate õigusaktide kohaselt, nagu oleks selline lapse kasvatamine toimunud tema territooriumil.

Euroopa Kohus eitas oma otsuses, et see säte oleks ainus säte, mis reguleerib samal isikul erinevates liikmesriikides täitunud lapsekasvatuseperioodide arvessevõtmist, ning kinnitas, et neid perioode tuleb antud juhul arvesse võtta ELTL artikli 21 alusel.

Euroopa Kohtu hinnang

Esiteks asus Euroopa Kohus seisukohale, et võttes arvesse määruse nr 987/2009 artikli 44 sõnastust ja konteksti ning selle regulatsiooniga taotletavaid eesmärgi, mille osaks see säte on, tuleb nimetatud artiklit tõlgendada nii, et see ei ole ainus säte, mis reguleerib samal isikul erinevates liikmesriikides täitunud lapsekasvatuseperioodide arvessevõtmist.

Sätte sõnastuse kohta märkis Euroopa Kohus, et sättes ei ole mainitud, et niisugust arvessevõtmist reguleerib ainult see säte, ning kuigi nimetatud sättes on kodifitseeritud sellekohane kohtupraktika², ei olnud kohtuotsust Reichel-Albert³ selle sätte jõustumise kuupäeval veel kuulutatud, mistõttu ei saanud määruse nr 987/2009 vastuvõtmisel sellest kohtuotsusest tulenevaid juhiseid nende võimaliku kodifitseerimise eesmärgil arvesse võtta.

Määruse nr 987/2009 artikli 44 konteksti kohta täpsustas Euroopa Kohus, pidades silmas määruse jaotist ja peatükki, kuhu nimetatud säte kuulub, et selles sättes on kehtestatud täiendav reegel, mis võimaldab suurendada tõenäosust, et asjaomaste isikute lapsekasvatuseperioode võetakse täielikult arvesse, ja nii palju kui võimalik vältida, et need jäetaks arvesse võtmata.

Määruse nr 987/2009 eesmärgi kohta tõi Euroopa Kohus, et tõlgendus, mille kohaselt määruse artikkel 44 on ainus, mis reguleerib erinevates liikmesriikides täitunud lapsekasvatuseperioodide arvessevõtmist, tähendaks seda, et **isikule vanaduspensioni maksmata kohustatud liikmesriik – mis on ainus riik, kus isik on töötanud ja kindlustusmaksid tasunud nii enne kui ka pärast elama asumist teise liikmesriiki, kus ta pühendus oma laste kasvatamisele – võiks keelduda sel isikul selles teises liikmesriigis täitnud lapsekasvatuseperioodide arvessevõtmisest ning järelikult panna ta halvemasse olukorda üksnes seetõttu, et ta on kasutanud vaba liikumise õigust**. Niisugune tõlgendus läheks vastuollu määruse eesmärkidega, eelkõige ELTL artiklis 21 ette nähtud **vaba liikumise põhimõtte järgimise tagamise eesmärgiga**, ning võiks seetõttu seada ohtu määruse artikli 44 soovitava toime.

Teiseks otsustas Euroopa Kohus, et selle põhimõtte järgimise tagamiseks saab kohtuotsuses Reichel-Albert antud juhiseid üle kanda sellisele olukorrale, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus asjaomane isik ei vasta viimati nimetatud sättes ette nähtud töötamise või ettevõtlusega tegelemise tingimusele, mis on eelduseks sellele, et vanaduspensioni määramisel võtaks pensioni maksmata kohustatud liikmesriik arvesse sel isikul teistes liikmesriikides täitunud lapsekasvatuseperioode. Järelikult on see liikmesriik kohustatud võtma neid perioode arvesse ELTL artikli 21 alusel, juhul kui isik on töötanud ja kindlustusmaksid tasunud ainult selles liikmesriigis nii enne kui ka pärast elama asumist teise liikmesriiki, kus täitis tema lapsekasvatuseperioodid.

Euroopa Kohus tõi, et sarnaselt kohtuotsuses Reichel-Albert käsitletud olukorraga on olemas **piisav seos CC-I välisriigis täitunud lapsekasvatuseperioodide ja Austrias kutsealase tegevuse tõttu täitunud kindlustusperioodide vahel**. Järelikult tuleb nende perioodide arvessevõtmisele vanaduspensioni määramisel kohaldada sellesama liikmesriigi õigusakte.

² Vt 23. novembri 2000. aasta kohtuotsus Elsen, [C-135/99](#), ja 7. veebruari 2002. aasta kohtuotsus Kauer, [C-28/00](#) (vt ka pressiteade [nr 13/02](#)), milles Euroopa Kohus sõnastas kriteeriumi, mis puudutab „tihedat seost” või „piisavat seost” kindlustusperioodide vahel, mis on täitunud kutsealase tegevuse tõttu liikmesriigis, kus asjaomane isik taotleb vanaduspensioni, ja sellel isikul teises liikmesriigis täitunud lapsekasvatuseperioodide vahel. Euroopa Kohus leidis, et asjaolu, et isikud, kes on töötanud ainult liikmesriigis, kes on kohustatud neile vanaduspensioni maksmata, töötasid selle liikmesriigi territooriumil oma lapse sünni ajal, võimaldab tuvastada sellise tiheda või piisava seose olemasolu ning et järelikult on vanaduspensioni määramisel kohaldatavad kõnealuse liikmesriigi õigusaktid seoses teises liikmesriigis täitunud lapsekasvatuseperioodide arvessevõtmisega.

³ Euroopa Kohus otsustas 19. juuli 2012. aasta kohtuotsuses Reichel-Albert, [C-522/10](#), et ELTL artiklit 21 tuleb tõlgendada nii, et isiku puhul, kes tegeles kutsealase tegevusega vaid esimeses liikmesriigis ning oli laste sündimise ajaks töötamise ajutiselt lõpetanud ja asunud üksnes perekondlikel põhjustel elama teise liikmesriiki, kohustab see artikkel esimese liikmesriigi pädevat asutust võtma vanaduspensioni määramisel arvesse teises liikmesriigis täitunud lapse kasvatamise perioode, nagu oleksid need perioodid täitunud tema enda territooriumil.

Kui CC ei oleks Austriast lahkunud, oleks Austria vanaduspensioni arvutamisel võetud tema lapsekasvatusperioode arvesse. Seega sarnaselt puudutatud isikuga kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Reichel-Albert, on ta ainuüksi vaba liikumise õiguse kasutamise tõttu halvemas olukorras, mis on ELTL artikliga 21 vastuolus.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja, ☎ (+352) 4303 6005

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)” kaudu ☎ (+32) 2 2964106

Hoiame ühendust!

